

DOI: 10.18523/2519-4739.2025.10.1.3-10

УДК 338.46:008:005.8(4+477)

Ангел Є. Є.

<https://orcid.org/0009-0001-8719-1449>

Бураковський І. В.

<https://orcid.org/0000-0002-7560-3784>

МЕТОДОЛОГІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СЕКТОРУ КУЛЬТУРИ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Метою статті є порівняльний аналіз методологій оцінювання економічної ролі сектору культури та креативних індустрій (ККІ) в Україні та за кордоном з урахуванням галузевих особливостей, типів економічного ефекту, сильних і слабких сторін наявних підходів, а також обґрунтування необхідності вдосконалення методологій для формування ефективної культурної політики в умовах повоєнного відновлення.

Представлено огляд літератури, в якому показано стан наукової розробки внеску ККІ в економіку України. Проведено порівняльний аналіз методологій оцінювання, застосовуваних в Україні, зокрема порівняння з аналогічними дослідженнями щодо економічної ролі ККІ в Європі. Аналіз показав методологічну розрізненість, зумовлену, зокрема, застосуванням різних класифікацій видів діяльності, які можна зарахувати до сектору ККІ. Встановлено, що наявні методології оцінювання обмежуються аналізом окремих економічних індикаторів (додана вартість, зайнятість, експорт) або фіксацією прямих втрат під час війни, через що неможливо повною мірою оцінити мультиплікативний ефект ККІ для економічного розвитку країни.

За результатами проведеного теоретичного аналізу окреслено напрями подальших досліджень. Запропоновано розробку уніфікованої методології, адаптованої до українських реалій, що буде передумовою для системного врахування ролі ККІ в процесі формування державної політики. Зроблено висновки, що подальші дослідження мають враховувати непрямі та міжгалузеві ефекти економічного впливу ККІ, спиратися на адаптовану статистичну базу та відповідати стратегічним цілям відновлення країни.

Ключові слова: економіка культури, економічний потенціал культури, культура та креативні індустрії, економічна роль культури, культурна спадщина, методологія оцінювання, додана вартість культури, зайнятість у культурі, статистика культури, державна політика, повоєнне відновлення.

JEL classification: Z11, Z18, O38

Вступ і постановка проблеми. Поточні дискусії щодо повоєнного відновлення економіки України недостатньо враховують потенціал сектору культури та креативних індустрій (ККІ) як одного з чинників економічного розвитку. Це, зокрема, можна пояснити тим, що культуру традиційно розглядали переважно в гуманітарному,

а не в економічному вимірі. Проте через повномасштабну війну зросла увага до культури в контексті безпекових викликів та економічної стійкості. Зросла активність обговорення можливостей культури в контексті стимулювання інновацій, розвитку креативних індустрій, залучення інвестицій, підтримки місцевого розвитку та,

в кінцевому підсумку, забезпеченні приросту ВВП. Це зумовлює також зростання наукової зацікавленості дослідженнями з проблематики економіки культури.

Питання економічної ролі ККІ тісно пов'язане з місцем цього сектору в державній політиці. Наразі сектор ККІ залишається недостатньо інтегрованим в економічну політику, що обмежує можливості повноцінного використання його потенціалу в процесах економічного відновлення, хоча проблематика зв'язку ККІ та економічного розвитку перебуває у фокусі декількох стратегічних документів національного рівня. Головним із них щодо економічної політики досі залишається Національна економічна стратегія на період до 2030 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 року. У ній питання ККІ частково розглянуто в напрямі 14 «Креативні індустрії та індустрія гостинності» (Національна економічна стратегія, 2021). 28 березня 2025 року уряд затвердив Стратегію розвитку культури до 2030 року (Стратегія розвитку культури, 2025). 19 листопада 2024 року Президент України представив План внутрішньої стійкості України, 9-й пункт якого має назву «Культурний суверенітет» (Президент України, 2024). У цьому контексті актуальним є аналіз методологічних засад оцінювання економічної ролі сектору ККІ, які мали б бути основою для вироблення ефективної державної політики у сфері економічного відновлення.

Аналіз основних досліджень і публікацій.

Питання економічного потенціалу сектору ККІ останнім часом доволі активно досліджують як в Україні, так і за кордоном. Аналіз робіт на цю тему чітко демонструє, що ККІ все частіше сприймають як стратегічно важливий сектор, який потребує поглиблених досліджень для ефективного планування державної політики.

Окремих аспектів економічного потенціалу ККІ у своїх працях торкалися вітчизняні (Н. Карасьова, І. Кукса, М. Небава, М. Проскуріна, О. Свінцицька, Т. Федоренко, Н. Чала) та закордонні (С. Нунан, С. Канінгем, Р. Тауз, Б. Фрей, П. Хігс) науковці. Зокрема, М. Проскуріна (2018) надала власну оцінку частки культурних індустрій у ВВП країни в контексті дослідження державної підтримки галузі. Т. Федоренко (2023) аналізував взаємозв'язок культури та економіки в умовах інноваційного розвитку. Водночас основний масив досліджень, які стосуються практики оцінювання потенціалу ККІ в Україні, провели аналітичні інституції в межах проєктів міжнародних організацій та Українського культурного фонду.

Питання економіки культури комплексно розглянуто в дослідженні «Економічна привабливість української культури» (Бураковський та ін., 2019). Його автори, зокрема, наголосили на прогалинах аналізу багатьох галузей культури, що зумовлено статистичними та методологічними викликами, які стоять перед дослідниками.

Цілу низку аналітичних матеріалів з економічними оцінками сектору ККІ було підготовлено завдяки підтримці міжнародних донорів. Серед них слід згадати дослідження Київської школи економіки (КШЕ) «Креативні індустрії: вплив на розвиток економіки України» (Ніколаєва та ін., 2021), яке ще раз підтвердило обмеженість знань щодо економічної ролі креативних індустрій та їхнього впливу на інші сектори економіки. Дослідження «Індикатори впливу культури на розвиток ЮНЕСКО» (2017) також вказує на необхідність подальшого вивчення внеску культурної діяльності в економіку через недостатню увагу до непрямих та індукованих впливів і зовнішніх ефектів.

У контексті економічних оцінок ККІ окреме зацікавлення викликають спроби виміряти можливі втрати сектору, враховуючи низку руйнувань об'єктів культурної спадщини та інфраструктури культури. Ці питання розглянуто в дослідженні «Україна – Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4): лютий 2022 – грудень 2024», у якому зазначено, що війна суттєво вплинула на внесок сектору культури та туризму в економіку (World Bank, 2025). У 2024 році також за підтримки міжнародних донорів у звіті «Втрати і збитки у сфері культури: аналіз наявних методів і нові підходи» проаналізовано застосовані в Україні методики оцінювання втрат унаслідок війни у сфері ККІ та визначено «білі плями» й інші недоліки (Козлова та ін., 2024).

Висновки українських дослідників співзвучні з висновками аналогічних робіт у Європейському Союзі. Зокрема, автори методології ЮНЕСКО для дослідження «Індикаторів впливу культури на розвиток» вказують, що подібні оцінки можуть бути лише «верхівкою айсберга», зважаючи на статистичні та методологічні обмеження (UNESCO, 2014, р. 26). Аналогічні методологічні проблеми порушують також і в інших європейських дослідженнях, зокрема: «Матеріальна культурна спадщина як стратегічний ресурс територіального розвитку: картографування впливу за допомогою спільних європейських соціально-економічних показників» (ESPON, 2019), щорічний моніторинг ККІ від Міністерства економіки та енергетики ФРН (BMWі, 2019).

Невирішені частини проблеми. В Україні залишається малодослідженим питання належного оцінювання економічного внеску сектору ККІ. Дослідження обмежуються аналізом окремих секторів чи підсекторів або фіксацією прямих втрат під час війни, що не дає змоги повною мірою оцінити мультиплікативний ефект ККІ для економічного розвитку країни. Бракує системних економічних досліджень, які б відстежували вплив ККІ на макроекономічні показники. Результатом цього є недостатнє врахування ролі ККІ у стратегічних документах, які визначають напрями повоєнного відновлення та пріоритети майбутнього соціально-економічного розвитку України.

Мета і завдання статті. Метою статті є порівняльний аналіз методологічних підходів до оцінювання економічної ролі сектору ККІ в Україні та економіці інших країн з урахуванням особливостей галузей, економічного ефекту (оцінювання економічного внеску або втрат), виявлення сильних і слабких сторін методологій, а також обґрунтування необхідності удосконалення методологічної бази формування ефективної державної політики у сфері економічного розвитку ККІ в Україні в умовах повоєнного відновлення.

Основні результати дослідження. Огляд попередніх досліджень, проведених як в Україні, так і за кордоном, демонструє методологічну розрізненість в аналізі економічного внеску ККІ. Це зумовлено застосуванням різних класифікацій видів діяльності, які можна зарахувати до сектору культури та креативних індустрій, та обмеженістю статистичних даних, що показали попередні розробки (Бураковський та ін., 2019; Ангел, 2025). Сьогодні немає консенсусу щодо назви та меж сектору, тому в різних дослідженнях ми бачимо такі поняття, як «сектор культури», «креативні індустрії», «культурні та креативні індустрії» тощо, хоча йдеться переважно про подібні за змістом сфери діяльності.

Зазвичай для дослідження економічної ролі секторів економіки чи окремих видів діяльності застосовують ключові макроекономічні індикатори: валова додана вартість, рівень зайнятості, обсяги виробництва, інвестиції, експорт. Ці показники є основою аналізу: їх офіційно оприлюднюють, що дає змогу порівнювати динаміку розвитку різних секторів. Саме тому більшість досліджень сектору культури в Україні орієнтовані на використання одного або декількох із цих базових індикаторів (див. таблицю нижче).

Українське законодавство не дає однозначної відповіді щодо того, які види діяльності мають бути враховані в аналізі економічної ролі культури.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про культуру» (2010), до сфери культури належить низка видів діяльності: «1) створення, виконання, тиражування, поширення (розповсюдження шляхом продажу, публічної демонстрації, публічного показу, публічного сповіщення, надання доступу тощо) та популяризація творів літератури і мистецтва; 2) створення, збереження, охорона, використання та популяризація національного культурного надбання; 3) проведення наукових досліджень у сфері культури, літературна і художня критика, кінокритика; 4) організація відпочинку і дозвілля громадян; 5) вироблення креативного продукту; 6) навчання різним видам мистецтв та підготовка кадрів для сфери культури». Однак ці формулювання мають описовий характер і не відповідають формалізованій економічній класифікації. Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 265-р від 24 квітня 2019 року «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій» визначено перелік 34 видів діяльності відповідно до КВЕД (2019). Вказаний перелік був основою для згаданого вище дослідження КШЕ. На нього також посиляється Стратегія розвитку культури в Україні на період до 2030 року, затверджена 28 березня 2025 року. Потрібно зауважити, що окремі ключові індикатори діяльності креативних індустрій було введено як показники для проведення моніторингу виконання стратегії: 1) частка зайнятих, 2) частка доданої вартості за витратами виробництва. Тому постає питання, яка з методологій може бути використана як базова для аналітичного оцінювання економічного внеску культури та креативних індустрій, з урахуванням її практичної застосовності, відповідності стратегічним цілям та наявних обмежень у даних.

Оцінювання внеску сектору культури у ВВП було в центрі уваги більшості досліджень, проведених в Україні, оскільки цей показник є ключовим для аналізу економічної активності та потенціалу зростання. У 2019 році Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) оцінив внесок сектору культури на рівні 0,6 % ВВП та 1,2 % зайнятості (на основі статистичних даних 2018 року). Однак аналіз був обмежений агрегованими статистичними даними для видів діяльності секції R КВЕД «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок», що було зумовлено обмеженнями в статистиці Державної служби статистики України (Бураковський та ін., 2019). Перевагою цього підходу була доступність офіційної статистики та можливість забезпечити відстеження динаміки в часі. Ця класифікація більш близька до вузького трактування культурного сектору, яке охоплює традиційні види культурної

Таблиця. Порівняння методологій оцінювання внеску сфери культури в економіку України

Дослідження	Галузеве охоплення	Економічні індикатори	Сильні сторони	Обмеження
ІЕД, 2019	Секція R КВЕД (мистецтво, спорт, розваги)	1) частка у ВВП; 2) частка в зайнятості	Доступність статистичних даних, порівнюваність у часі, проста можливість міжнародних порівнянь	Вузьке охоплення, немає оцінювання прямих ефектів
КШЕ, 2021	Креативні індустрії (34 види діяльності) на основі розпорядження КМУ № 265-р	1) валова додана вартість; 2) зайнятість; 3) експорт товарів та послуг	Широке галузеве охоплення, краще відображення сучасної структури економіки, синхронізація з українськими нормативними актами	Велика вага ІТ-сектору, класифікація ККІ не синхронізована з іншими країнами
ЮНЕСКО ІВКР, 2014	8 підрозділів Міжнародної стандартної галузевої класифікації (ISIC Rev. 4)	1) внесок культурної діяльності у ВВП; 2) працевлаштування у сфері культури; 3) витрати домогосподарств на культуру	Міжнародна уніфікація методології, відносно широке галузеве охоплення	Немає інформації про непрямий вплив у суміжних галузях

Джерело: систематизовано авторами за даними досліджень (Бураковський та ін., 2019; Ніколаєва та ін., 2021; Індикатори впливу культури на розвиток, 2017)

діяльності (діяльність театрів, музеїв тощо). Водночас вузьке галузеве охоплення може бути також суттєвим обмеженням для відображення ширшої ролі сфери культури в креативних індустріях та інших видах економічної діяльності.

Дослідження КШЕ 2021 року використовує ширше визначення креативних індустрій. Згідно з результатами цього дослідження, у 2018 році сукупний внесок креативних індустрій у додану вартість України становив 3,9 % (Ніколаєва та ін., 2021). Порівняно з дослідженням ІЕД цей показник є вищим, оскільки методологія передбачає аналіз 34 видів економічної діяльності. Перевагою такого підходу є краще відображення сучасної структури економіки. Однак сукупний результат значною мірою залежить від сфери комп'ютерного програмування, на яку припало 43 % загальної доданої вартості сектору. Це ускладнює розмежування впливу культурних і технологічних компонентів у межах інтегрованого креативного сектору.

Наступним прикладом є дослідження «Індикатори впливу культури на розвиток (ІВКР) ЮНЕСКО» (2017), яке також використовувало офіційну статистику Державної служби статистики України. Згідно з його результатами, у 2014 році внесок сфери культури у ВВП України становив 4,04 %. Окрім цього, на сферу культури припадало 3,17 % кількості зайнятих та 0,88 % витрат домогосподарств. Методологія ЮНЕСКО ІВКР, яка своєю чергою базується на методології ЮНЕСКО щодо культурної статистики (UNESCO Framework for Cultural Statistics), передбачає спрощений підхід до аналізу з трьома ключовими економічними індикаторами, які підходять для країн з обмеженими

статистичними можливостями (UNESCO, 2014). Загалом методологія ІВКР має 22 індикатори впливу культури на розвиток, що забезпечує комплексний аналітичний огляд сфери культури. Водночас методологія охоплює шість основних сфер діяльності, які стосуються створення, виробництва, розповсюдження та споживання культурної продукції: культурну та природну спадщину, художні виступи та святкування, декоративно-прикладне мистецтво, книги та ЗМІ, аудіовізуальні та інтерактивні медіа, послуги у сфері дизайну та креативні послуги (UNESCO, 2009, р. 23).

Методологію ЮНЕСКО застосовували в низці інших країн, зокрема Азербайджані, Грузії та Чорногорії, що свідчить про її адаптованість до різних національних умов. Її перевагами є можливість міжнародних порівнянь та охоплення різних проявів культури в економіці. Проте самі автори наголошують на слабких сторонах методології. По-перше, вона не охоплює впливу неформального сектору, який перебуває поза статистичним спостереженням. По-друге, складно оцінити непрямий економічний вплив сектору, наприклад, через витрати туристів у суміжних секторах – готельному та ресторанному, транспорті (UNESCO, 2014, р. 26). Наприклад, у дослідженні, присвяченому Грузії, зазначено, що через статистичні обмеження роль туризму в економіці залишається недооціненою (Georgia's Analytical and Technical Report, 2017).

В Україні після початку повномасштабної війни зросла увага до сектору культури та креативних індустрій також у контексті економічних втрат. Найбільш усеохопно такі втрати оцінено у звіті «Україна – Швидка оцінка завданої шкоди

та потреб на відновлення (RDNA4): лютий 2022 – грудень 2024» (World Bank, 2025). Згідно з ним, станом на 31 грудня 2024 року загальні матеріальні втрати сектору культури та туризму через воєнні руйнування досягли 4,11 млрд дол. США, а втрати сектору (разом із недоотриманим прибутком) – 29,3 млрд дол. США. На відновлення сектору в найближчі 10 років потрібно буде 10,5 млрд дол. США. Однак такий методологічний підхід не дає змоги якось аналітично поєднати дані про втрати з макроекономічними показниками сектору.

Незважаючи на більш розвинуту статистичну інфраструктуру, країни ЄС також стикаються з подібними методологічними труднощами в оцінюванні економічної ролі культури. Дослідження «Матеріальна культурна спадщина як стратегічний ресурс територіального розвитку: картографування впливу за допомогою спільних європейських соціально-економічних показників» пропонує власний методологічний підхід для уніфікованого оцінювання ролі матеріальної культурної спадщини в економіці (ESPON, 2019). По-перше, автори використали уніфікований шаблон для збору даних щодо культури, зважаючи на статистичні відмінності навіть в окремих країнах чи регіонах. По-друге, використано операційне визначення матеріальної культурної спадщини, яке дає змогу зосередити аналіз на оцінюванні впливу тих видів діяльності, що використовують культурну спадщину як економічний ресурс для створення доданої вартості (музеї, бібліотеки, архіви, архітектура, туризм та ін.). По-третє, встановлено спеціальні коефіцієнти, які дають змогу підрахувати вагу впливу культурної спадщини в окремих галузях. Розроблену методологію було застосовано на прикладі восьми країн Європейського Союзу (Австрії, Італії, Нідерландів, Португалії, Румунії, Словаччини, Словенії, Швеції), однієї країни Європейської асоціації вільної торгівлі (Норвегія) та двох регіонів Бельгії (Брюсселя та Фландрії). За агрегованими даними, економічна роль матеріальної культурної спадщини становить 1,6 % доданої вартості, 1 % реалізації та 2,1 % зайнятості.

В Україні цю методологію частково застосовано для оцінювання окремих видів діяльності, які використовують культурну спадщину як ресурс, у нашому попередньому дослідженні «Економічне оцінювання сектору культурної спадщини в Україні» (Anhel, 2025). Згідно з цим оцінюванням, економічний вплив культурної спадщини в археології, архітектурі, будівництві та туризмі може сягати як мінімум 0,3 % ВВП та 1 % зайнятості в Україні.

Також маємо приклади розроблення власних методологій оцінювання на національному рівні в окремих країнах ЄС. Федеральне міністерство економіки та енергетики Німеччини було замовником дослідження культури та креативних індустрій, яке виконували Центр європейських економічних досліджень (ZEW) та Інститут системних і інноваційних рішень (ISI) (BWMi, 2019). Спочатку методологія підрахунку економічного внеску базувалася на грубому агрегуванні даних про додану вартість для певних секторів (розділи 58–60, 73, 90–92 за класифікацією видів економічної діяльності), що частково відповідає підходам, які застосовували також в Україні. Недоліком такого підходу було те, що він не охоплював частини підприємств, фактично дотичних до сектору, через особливості збору статистичних даних, а також міг охоплювати нецільові галузі. З 2017 року було запроваджено нову методику підрахунку, що базується на вибіркового визначенні 11 підсекторів. Розрахунки, як і раніше, спираються на дані національних рахунків, проте значення зважуються відповідно до структури обороту підприємств за статистикою ПДВ. Отже, оцінювання знову ж таки є залежним від офіційної статистики.

Висновки та пропозиції щодо подальших досліджень. Станом на сьогодні не сформовано єдиного уніфікованого методологічного підходу до оцінювання економічної ролі ККІ. Це підтвердив порівняльний аналіз вітчизняних і міжнародних методологій. Незважаючи на наявність декількох авторитетних досліджень, загалом спостерігається методологічна фрагментарність, варіативність галузевого охоплення та використаних індикаторів. Однак більшість досліджень об'єднує фокус на ключових економічних показниках галузі, зокрема валовій доданій вартості. До того ж усі дослідники стикаються з обмеженнями доступних статистичних даних. Це ускладнює формування державної політики, що базується на достовірних аналітичних даних.

Результати проведених досліджень свідчать, що ККІ, незалежно від застосованих методологічних підходів, є вагомим елементом національної економіки. Розроблення уніфікованої методології, адаптованої до українських реалій, є необхідною передумовою для системного врахування культурного чинника в процесі формування державної політики.

Подальші дослідження мають бути зосереджені на формуванні інтегрованого підходу до оцінювання економічного потенціалу ККІ, який поєднує макроекономічні індикатори (валову додану вартість, зайнятість, експорт)

з урахуванням непрямих і міжгалузевих ефектів, спирається на адаптовану до українських реалій статистичну базу, відповідає стратегічним цілям національного відновлення та є сумісним із підходами країн ЄС.

Загалом подальші дослідження ролі сектору ККІ в Україні мають великий потенціал

для розширення знань про роль культури в економіці. Ретельне вивчення цих аспектів допоможе поліпшити стратегічне планування як на рівні держави, так і регіонів та окремих територіальних громад. Це поліпшить інтеграцію ККІ в економічну політику в процесі повного відновлення.

Список літератури

- Бураковський, І., Ангел, С., Кравчук, В., Кузяків, О., Мовчан, В., ... Яблонівська, Т. (2019). *Економічна привабливість української культури. Аналітична доповідь*. http://www.ier.com.ua/files/publications/Special_research/2019_UCF_report_full.pdf
- Закон України «Про культуру» № 2778-VI (2010, 14 грудня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
- Індикатори впливу культури на розвиток ЮНЕСКО. *Короткий аналітичний огляд щодо України*. (2017). https://www.culturepartnership.eu/upload/editor/2017/Policy%20Briefs/Abrlv_C&C_photo_UA.pdf
- Козлова, О., Мороз, Л., Образцова, А., & Каць, І. (2024). *Втрапи і збитки у сфері культури: аналіз наявних методик і нові підходи. Звіт за результатами дослідження*. https://drive.google.com/file/d/1KSJgDWfREt8Asuy6wSO1yk8VC_Ta7OM7/view
- Національна економічна стратегія на період до 2030 року. (2021). Затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 179 від 3 березня 2021 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>
- Ніколаєва, О., Онопрієнко, А., Таран, С., Шоломицький, Ю., & Яворський, П. (2021). *Креативні індустрії: вплив на розвиток економіки України*. <https://kse.ua/wp-content/uploads/2021/04/KSE-Trade-Kreativni-industriyi-Zvit.pdf>
- Президент України. (2024). *Володимир Зеленський представив План внутрішньої стійкості України*. <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-predstaviv-plan-vnutrishnoyi-stijkosti-u-94505>
- Проскуріна, М. О. (2018). *Державна політика економічного розвитку культурної індустрії* [Докторська дисертація, Національна академія управління].
- Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій» № 265-р (2019, 24 квітня). <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhnoyi-diyalnosti-yaki-nalezhat-do-kreativnih-industrij>
- Стратегія розвитку культури в Україні на період до 2030 року. (2025). Затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів
- України № 293-р від 28 березня 2025 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/293-2025-%D1%80#Text>
- Федоренко, Т. О. (2023). *Культура як фактор економічного зростання в умовах нестабільної держави* [Дисертація, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана].
- Anhel, Y. (2025). *Economic Assessment of the Cultural Heritage Sector in Ukraine. Analytical report*. https://www.kuleuven.be/her-ukr/publications/d4economic-assesment-of-cultural-heritage_vfinal.pdf
- BMW. (2019). *2019 Culture and Creative Industries Monitoring Report. Summary*. https://www.bmwk.de/Redaktion/EN/Publikationen/Wirtschaft/cultural-and-creative-industries-monitoring-report-2019-summary.pdf?__blob=publicationFile&v=4
- ESPON. (2019). *Material Cultural Heritage as a Strategic Territorial Development Resource: Mapping Impacts Through a Set of Common European Socio-economic Indicators*. https://archive.espon.eu/sites/default/files/attachments/HERITAGE_Main%20Report.pdf
- Georgia's Analytical and Technical Report. (2017). *Culture for Development Indicators*. <https://www.culturepartnership.eu/upload/editor/2017/Policy%20Briefs/CDIS%20Georgia%20Analytical%20and%20Technical%20Report.pdf>
- UNESCO. (2009). *UNESCO Framework for Cultural Statistics*. https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/unesco-framework-for-cultural-statistics-2009-en_0.pdf
- UNESCO. (2014). *UNESCO culture for development indicators: methodology manual*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000229608>
- World Bank, Government of Ukraine, European Union, & United Nations. (2025, February). *Ukraine: Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4), February 2022 – December 2024*. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099022025114040022/pdf/P1801741ca39ec0d81b5371f173a675a0a8.pdf>

References

- Anhel, Y. (2025). *Economic Assessment of the Cultural Heritage Sector in Ukraine. Analytical report*. https://www.kuleuven.be/her-ukr/publications/d4economic-assesment-of-cultural-heritage_vfinal.pdf
- BMW. (2019). *2019 Culture and Creative Industries Monitoring Report. Summary*. https://www.bmwk.de/Redaktion/EN/Publikationen/Wirtschaft/cultural-and-creative-industries-monitoring-report-2019-summary.pdf?__blob=publicationFile&v=4
- Burakovsky, I., Anhel, Y., Kravchuk, V., Kuziakiv, O., Movchan, V., ... Yablonovska, T. (2019). *The Economic Attractiveness of Ukrainian Culture: Analytical Report*. http://www.ier.com.ua/files/publications/Special_research/2019_UCF_report_full.pdf [in Ukrainian].
- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2019, April 24). Resolution “On the Approval of the Types of Economic Activities Belonging to the Creative Industries” No. 265-r. <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhnoyi-diyalnosti-yaki-nalezhat-do-kreativnih-industrij> [in Ukrainian].
- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021, March 3). *National Economic Strategy Until 2030*. Resolution No. 179. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2025, March 28). *Strategy for the Development of Culture in Ukraine Until 2030*. Order No. 293-r. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/293-2025-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
- ESPON. (2019). *Material Cultural Heritage as a Strategic Territorial Development Resource: Mapping Impacts Through a Set of Common European Socio-economic Indicators*. https://archive.espon.eu/sites/default/files/attachments/HERITAGE_Main%20Report.pdf
- Fedorenko, T. (2023). *Culture as a Factor of Economic Growth in a Fragile State* [Dissertation, Vadym Hetman Kyiv National Economic University] [in Ukrainian].
- Georgia's Analytical and Technical Report. (2017). *Culture for Development Indicators*. <https://www.culturepartnership.eu/upload/editor/2017/Policy%20Briefs/CDIS%20Georgia%20Analytical%20and%20Technical%20Report.pdf>
- Kozlova, O., Moroz, L., Obratsova, A., & Kats, I. (2024). *Losses and Damages in the Cultural Sector: Analysis of Existing Methodologies and New Approaches. Report Based on Research Results*. https://drive.google.com/file/d/1KSJgDWfREt8Asuy6wSO1yk8VC_Ta7OM7/view [in Ukrainian].

- Law of Ukraine "On Culture" No. 2778-VI (2010, December 14). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> [in Ukrainian].
- Nikolaieva, O., Onoprienko, A., Taran, S., Sholomytskyi, Yu., & Yavorskyi, P. (2021). *Creative Industries: Impact on the Development of Ukraine's Economy*. <https://kse.ua/wp-content/uploads/2021/04/KSE-Trade-Kreativni-industriyi-Zvit.pdf> [in Ukrainian].
- President of Ukraine. (2024). *Volodymyr Zelenskyi Presented the Plan for Ukraine's Internal Resilience*. <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-predstaviv-plan-vnutrishnoyi-stijkosti-u-94505> [in Ukrainian].
- Proskurina, M. (2018). *State Policy of Economic Development of the Cultural Industry* [Doctoral dissertation, National Academy of Management] [in Ukrainian].
- UNESCO. (2009). *UNESCO Framework for Cultural Statistics*. https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/unesco-framework-for-cultural-statistics-2009-en_0.pdf
- UNESCO. (2014). *UNESCO culture for development indicators: methodology manual*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000229608>
- UNESCO Culture for Development Indicators Suite (CDIS). *Policy Brief on Ukraine*. (2017). https://www.culturepartnership.eu/upload/editor/2017/Policy%20Briefs/Abr-lv_C&C_photo_UA.pdf [in Ukrainian].
- World Bank, Government of Ukraine, European Union, & United Nations. (2025, February). *Ukraine: Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4), February 2022 – December 2024*. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099022025114040022/pdf/P1801741ca39ec0d81b5371ff73a675a0a8.pdf>

Yevhen Anhel, Igor Burakovsky

METHODOLOGIES FOR ASSESSING THE ECONOMIC POTENTIAL OF THE CULTURE AND CREATIVE INDUSTRIES SECTOR: UKRAINIAN AND EUROPEAN EXPERIENCE

Abstract

The aim of this article is to conduct a comparative analysis of methodologies used to assess the economic role of the culture and creative industries (CCI) sector in Ukraine and abroad, taking into account sectoral specificities, types of economic effects, and the strengths and weaknesses of existing approaches. The article also substantiates the need to improve these methodologies in order to support effective cultural policy-making in the context of post-war recovery.

A literature review is presented that outlines the current state of research on the contribution of CCI to Ukraine's economy. A comparative analysis of assessment methodologies applied in Ukraine is undertaken, including a comparison with similar studies of the economic role of CCI in Europe. This analysis reveals methodological fragmentation, largely due to the use of differing classifications of economic activities considered part of the CCI sector. It is found that existing methodologies are limited to analyzing individual economic indicators—such as value added, employment, or exports—or to documenting direct war-related losses. This restricts the ability to fully capture the multiplier effect of CCI on the country's economic development.

The article presents a theoretical analysis that outlines directions for further research. It proposes the development of a unified methodology adapted to Ukrainian realities as a prerequisite for systematically integrating CCI's role into state policy-making. The conclusions emphasize that future research should account for indirect and cross-sectoral effects of CCI's economic impact, be grounded in a robust and context-sensitive statistical base, and align with Ukraine's strategic recovery objectives.

Keywords: cultural economy, economic potential of culture, culture and creative industries, economic role of culture, cultural heritage, assessment methodology, cultural value added, cultural employment, cultural statistics, public policy, post-war recovery.

Подано / Submitted: 31.05.2025
Схвалено до публікації / Accepted: 28.08.2025
Оприлюднено / Published: 27.11.2025

Ангел Євген Євгенович – аспірант кафедри економічної теорії Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Yevhen Anhel – PhD student, Department of Economic Theory, National University of Kyiv-Mohyla Academy
<https://orcid.org/0009-0001-8719-1449>
ye.anhel@ukma.edu.ua

Бураковський Ігор Валентинович – доктор економічних наук, професор, Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Igor Burakovsky – Doctor of Economics, Professor, National University of Kyiv-Mohyla Academy
<https://orcid.org/0000-0002-7560-3784>
burakovskyyiv@ukma.edu.ua

Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)